

DOI: 10.31866/2617-7943.4.1-2.2021.249024
УДК 069:[378.6:355]:340.13(477)

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО МУЗЕЮ (МУЗЕЙНОГО УТВОРЕННЯ) ПРИ ВІЙСЬКОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Віра Коткова^{1а}, Інна Прохацька^{2а}

¹ Молодший науковий співробітник;

e-mail: postoronnim.vk@gmail.com; ORCID: 0000-0001-6352-2488

² Молодший науковий співробітник;

e-mail: prokhatska.i@gmail.com; ORCID: 0000-0003-2472-8293

^а Національний музей народної архітектури та побуту України, Київ, Україна

Анотація

Мета статті – систематизувати й упорядкувати чинне законодавство для спрощення алгоритму збору та складання пакета документів з метою створення та реєстрації музею (музейного утворення) при військовому навчальному закладі. **Наукова новизна** полягає в тому, що зроблена спроба систематизувати та впорядкувати процес формування музейного утворення, а також узгодити й узагальнити чинні законодавчі вимоги до цього процесу. **Висновки.** Дослідження законодавства та нормативно-правової бази щодо створення, функціонування й обліку музеїв при військових закладах освіти показало складну та запутану систему нормативно-правових актів, які часто вимагають дублювання певних дій, а іноді є несумісними, що ускладнює процедуру створення музею при військовому навчальному закладі. Систематизація нормативних вимог, структурування їх у порядку виконання, а також класифікація та інвентаризація безпосередньо предметів колекції вимагають наявності спеціаліста з відповідними професійними навичками, хистом і мотивацією, інакше збірка залишається в статусі складу.

Ключові слова: музей; музейне утворення; військовий навчальний заклад; створення; запуск; процедура

Вступ

Процес створення та функціонування музею чи музейного утворення при військовому навчальному закладі має свою специфіку та відрізняється як від процедури створення музею при закладах освіти системи Міністерства освіти і науки України, так і від процедури створення військових музеїв. Здебільшого організація роботи музею чи музейного утворення при військовому навчальному закладі подібна до роботи самостійного музею, бо, незважаючи на специфіку підпорядкування та звітності, порядку доступу до музею та музейних предме-

тів, музей (кімната) бойових традицій – це підрозділ, створений у спеціально відведеному й обладнаному приміщенні у військовому навчальному закладі, призначений для збирання, вивчення, збереження, використання та публічного представлення музейних предметів і музейних колекцій, популяризації історії збройних формувань, бойового шляху військової частини (корабля), героїки сьогодення (Міністерство оборони України, 2018).

Мета статті – систематизувати й упорядкувати чинне законодавство для спрощення алгоритму збору та складання пакета документів з метою створення та реєстрації музею (музейного утворення) при військовому навчальному закладі.

На сьогодні в Україні налічується 18 військових навчальних закладів, які входять до структури Міністерства оборони України, а відтак готують еліту Збройних сил України. На базі кожного з цих закладів освіти є збірка предметів і матеріалів, які мають безпосередній зв'язок з історією самого закладу, розвитком збройних сил та історією України в цілому. Постає важливе питання відповідного оформлення документів щодо супроводу таких збірок, формування кімнат історії та слави військового навчального закладу як музею чи музейного утворення, запровадження відповідного обліку предметів і матеріалів, створення необхідних умов зберігання та забезпечення статистичного звітування, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Аналіз попередніх досліджень

26

У процесі роботи досліджено етапи формування музейного утворення при військовому навчальному закладі під час участі в підготовці та систематизації пакета документів для створення та впорядкування Музею-кімнати історії Київського військового ліцею імені Івана Богуна. У статті зроблена спроба систематизувати та впорядкувати процес формування музейного утворення, а також узгодити й узагальнити чинні законодавчі вимоги до цього процесу.

У своїй діяльності музей (музейне утворення) при військовому навчальному закладі керується документами, які регулюють взаємовідносини в музейній галузі, зокрема Законом України «Про культуру» (Верховна Рада України, 2010); Законом України «Про охорону культурної спадщини» (Верховна Рада України, 2000); Законом України «Про музеї та музейну справу» (Верховна Рада України, 1995); постановою Кабінету Міністрів України від 20.07.2000 № 1147 «Про затвердження Положення про Музейний фонд України» (Кабінет Міністрів України, 2000); нормативно-правовими документами Мінкультури України з питань діяльності музеїв (Міністерство культури і мистецтв України, 1998, 2001; Міністерство культури України, 2016а, 2016б).

Водночас, як організація, що входить у структуру Збройних сил України та підпорядковується Міністерству оборони України, музей при військовому навчальному закладі керується нормативно-правовими документами Міністерства оборони України; Положенням про організацію діяльності військових музеїв, музеїв (кімнат) бойових традицій у Збройних Силах України, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 17.07.2018 № 343 (Міністерство оборони України, 2018); Інструкцією з організації діяльності військових музеїв,

музеїв (кімнат) бойових традицій у Збройних Силах України, затвердженою наказом Міноборони України від 10.07.2019 № 374 (Міністерство оборони України, 2019).

Крім того, як окрема структурна одиниця, музей (музейне утворення) при військовому навчальному закладі керується нормативно-правовими актами цивільного, трудового та господарського права, які регулюють взаємини зі співробітниками музею, постачальниками послуг, дарувальниками чи продавцями предметів музейного значення, а також з контролюючими органами державної влади (Верховна Рада України, 2003а, 2003б; Верховна Рада УРСР, 1971; Міністерство фінансів України, 1999, 2014). Зважаючи на специфічні вимоги до забезпечення умов зберігання, пожежної охорони та режиму доступу, музеї (музейні утворення) при військових навчальних закладах керуються вимогами, інструкціями й правилами Міністерства внутрішніх справ України (Міністерство внутрішніх справ України & Міністерство культури і мистецтв України, 2004; Міністерство внутрішніх справ України, 1988, 2014).

Виклад основного матеріалу

Перед початком створення музею важливо визначитися з профілем музею (музейного утворення), з принципами функціонування, напрямками наукових досліджень і музейної діяльності, завданнями.

При Збройних силах України можуть бути створені музеї таких профілів: історичні, науково-технічні, літературні, художні, архітектурні тощо. Якщо ми говоримо про музеї при військових навчальних закладах, то найчастіше це кімнати бойових традицій чи слави, відповідно історично-військового спрямування.

Створюють музей з дотриманням принципів доцільності, актуальності, зацікавленості, що зазвичай є результатом цілеспрямованої, систематичної, творчої, пошуково-дослідницької, фондової, експозиційної, методичної, культурологічної та освітньої роботи (Міністерство фінансів України, 1999).

Діяльність музеїв (кімнат) бойових традицій (музейних утворень) при військових навчальних закладах ведеться на основі історичної науки та музеєзнавства, дослідження пам'яток військової історії й культури та є складовою військово-історичної і виховної роботи в Збройних силах України. Останні покликані на основі військової історії та військових традицій українського народу надавати активну допомогу командирам, їхнім заступникам з морально-психологічного забезпечення в мобілізації особового складу на сумлінне виконання завдань бойової підготовки, постійну готовність до збройного захисту держави, сприяти розвиткові музейної справи та військово-історичної науки.

Основними напрямками музейної діяльності є: науково-дослідна, культурологічна діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, виставкова, пам'яткоохоронна робота, а також діяльність, пов'язана з науковою атрибуцією, експертизою, класифікацією, оцінкою предметів, які можуть бути визначеними як культурні цінності.

Основними завданнями музеїв (кімнат) бойових традицій (музейних утворень) при військових навчальних закладах є:

- виявлення й збір предметів музейного значення з метою постійного поповнення музейних зібрань, усебічне дослідження їх наукової та історичної цінності;
- цілеспрямоване й об'єктивне відображення в експозиції військово-історичних і соціальних процесів, подій та явищ;
- створення умов, які забезпечують повне збереження музейних цінностей;
- активне сприяння бойовій підготовці, науковій, навчально-педагогічній, виробничій та іншій діяльності особового складу Збройних сил України через проведення культурологічної роботи та заходів з військово-патріотичного виховання;
- проведення науково-дослідної роботи з метою вивчення військово-історичних процесів (Міністерство оборони України, 2018).

Рішення про створення штатного музею (музейного утворення) при військових навчальних закладах ухвалює Міністр оборони України за поданнями відповідних командирів (начальників) навчальних закладів, узгодженими з Департаментом військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України (Міністерство оборони України, 2018).

Подання про створення штатного музею (музейного утворення) при військовому закладі освіти із зазначенням мети видає начальник військового навчального закладу в тому разі, якщо є підстави та відповідна ініціатива педагогічного колективу та/або керівника військового навчального закладу, а також наявні:

- фонд музейних предметів, зібраних і зареєстрованих в *інвентарній книзі* оригінальних пам'яток історії, культури, природи, на основі яких буде побудована експозиція певного профілю;
- приміщення (окреме, ізольоване) й обладнання, що забезпечують збереження, вивчення та експонування музейних колекцій;
- засоби охорони та пожежної сигналізації (Міністерство внутрішніх справ України, 2004, 2014; Міністерство фінансів України, 1999, 2014).

Створення штатного музею має декілька переваг, які дають змогу закладу освіти отримувати додаткове фінансування діяльності музею, створювати відповідні штатні одиниці завідувача, головного зберігача, наукових співробітників, обґрунтовувати виділення окремого приміщення, створювати умови для забезпечення належного зберігання предметів збірки, упорядковувати облік предметів колекції.

Музей (музейне утворення) при військовому навчальному закладі вважають створеним, якщо є:

- положення про музей;
- фонд музейних предметів, зібраних і зареєстрованих в *інвентарній книзі* оригінальних пам'яток історії, культури, природи, на основі яких побудована експозиція певного профілю;
- приміщення (окреме, ізольоване) й обладнання, що забезпечують збереження, вивчення та експонування музейних колекцій;
- тематико-експозиційний план музею;
- експозиції, які відповідають за змістом та оформленням сучасним вимогам;
- засоби охорони та пожежної сигналізації;
- фінансування та кадри для належного функціонування;
- розклад роботи музею (Міністерство культури і мистецтв України, 2001).

Власне положення про музей (музейне утворення) створюють на основі Положенням про організацію діяльності військових музеїв, музеїв (кімнат) бойових традицій у Збройних Силах України, затвердженого наказом Мініоборони України від 17.07.2018 № 343 (Міністерство оборони України, 2018).

Власне положення є важливим документом, яким музей (музейне утворення) буде керуватись у процесі роботи, а тому його підготовка потребує уважного підходу.

У положенні військового музею (музейного утворення) зазначають:

- назву військового музею (музейного утворення), його статус, права й обов'язки засновника;
- організаційну структуру, основні завдання та напрями діяльності з урахуванням призначення й умов дислокації;
- джерела надходження коштів та їх використання, склад майна військового музею (музейного утворення), порядок його реорганізації і ліквідації, умови для збереження музейного зібрання в разі ліквідації військового музею (музейного утворення);
- інші умови діяльності військового музею (музейного утворення).

Положення (у 2-х примірниках) має затвердити начальник військового навчального закладу.

На основі фонду музейних предметів розробляють наукову концепцію музею (музейного утворення), створюють тематико-експозиційний план і будують експозицію.

Як бачимо, навіть за наявності зібрання або вже оформленої експозиції, як у Музеї-кімнаті історії Київського військового ліцею імені Івана Богуна, створенням й оформленням музею має займатися людина, яка володіє відповідними професійними знаннями та навичками саме у музейній сфері.

Перед відкриттям комісія з приймання музеїв, створена при Міністерстві оборони України, має провести огляд. До складу такої комісії залучаються представники органу морально-психологічного забезпечення, штабу, режимно-секретного органу, начальник і працівники музею, фахівці з озброєння та ін. Комісія зобов'язана провести ретельну перевірку всіх матеріалів перед відкриттям експозиції з метою недопущення витоку інформації з обмеженим доступом і скласти акт приймання. Акт приймання музею (музейного утворення) складається в трьох примірниках, що затверджує начальник військового навчального закладу, у підпорядкуванні якого перебуває музей (Міністерство оборони України, 2018).

Акт приймання заповнює комісія відповідно до таких рекомендацій:

1. У пункті «Назва музею» подаємо повне найменування, наприклад: музейне утворення «Музей-кімната бойових традицій» при Київському військовому ліцеї імені Івана Богуна.

2. Профіль музею (музейного утворення) визначається відповідно до складу фондів, тематичної спрямованості експозиції та методів роботи. Наприклад, історичний.

3. У п. 3 подаємо адресу і контактний телефон військового навчального закладу із зазначенням поштового індексу та телефонного коду регіону.

4. Засновником музею (музейного утворення) може бути окрема особа, зокрема начальник, або військовий навчальний заклад.

5. У п. 5 вказуємо дату заснування музею (музейного утворення) і номер рішення Міністерства оборони України, що засвідчує створення музею (музейного утворення).

6. Подаємо дані про керівника музею (музейного утворення), обов'язково вказуємо стаж роботи в музеї.

7. Методичне керівництво здійснює Національний військово-історичний музей України та головні військові музеї видів Збройних сил України, окремого роду військ (сил).

8. У цьому пункті подаємо опис музейного приміщення як окремої будівлі або кімнати (однієї чи декількох), фондосховища (якщо таке є); загальну площу у квадратних метрах й окремо кожної кімнати; характеризуємо технічний стан приміщення.

9. У пункті «Фонди музею» окремо вказуємо загальну кількість експонатів згідно з інвентарною книгою; далі зазначаємо кількість музейних предметів, що входять до Державного реєстру національного культурного надбання (якщо такі є), а також кількість музейних предметів основного фонду. Вказуємо також наявність чи відсутність секретних матеріалів і режим доступу до них.

10. Зазначаємо наявність інвентарної книги, чи повні та якісні записи в ній, чи немає порушень щодо її ведення.

11. Робимо записи про забезпечення належних умов зберігання оригінальних матеріалів у експозиції (у сховищі), зокрема щодо ступеня захисту їх від забруднення, вологості, вицвітання, механічних пошкоджень, крадіжок (наявність герметичних вітрин, відповідного зашторення та захисних ґратів на вікнах, дотримання постійного температурного режиму, забезпечення протипожежних заходів, проведення вологого прибирання тощо).

12. Характеризуючи розділи музейної експозиції, подаємо назви кожного з них; ці назви мають бути чіткими та логічними; далі вказуємо дату останньої реекспозиції (оновлення, переоформлення) розділу й кількість експонатів основного фонду.

13. Вказуємо рівень художнього оформлення експозиції. Комісія зазначає, чи потребує вона переоформлення.

14. Пункт передбачає дані про наявність у музеї (музейному утворенні) спеціального світло-, звукотехнічного, проєкційного, телевізійного обладнання, аудіо-візуальних засобів, комп'ютерів, фото- чи відеотехніки, засобів поліграфії.

15. Зазначаємо наявність основної необхідної документації музею (музейного утворення): положення про музей (музейне утворення), інвентарної книги, книг обліку відвідувачів, проведення екскурсій, масових заходів, плану роботи тощо.

16. Подаємо кількісний і персональний склад рад музею, відповідальних за роботу основних секторів музею (музейного утворення).

17. У пункті «Режим роботи музею» вказуємо дні та години роботи (часовий проміжок, наприклад: 11.00-15.00) і вихідні дні.

18. Комісія робить висновок про музей (музейне утворення) і вносить відповідні рекомендації: чи потребує музейна експозиція переоформлення, чи є зауваження

щодо ведення документації; чи відповідає цей музей вимогам Положення про організацію діяльності військових музеїв, музеїв (кімнат) бойових традицій у Збройних Силах України, а також чи не допущений витік інформації з обмеженим доступом.

Музей (музейне утворення) при військовому навчальному закладі стає окремою штатною структурою при закладі освіти, яка матиме свого керівника, установчі документи (положення) і поточну документацію (інвентарну книгу, книгу обліку проведення екскурсій, навчальних занять, масових заходів, акти приймання-передачі експонатів, плани роботи тощо). На момент відкриття музею (музейного утворення) мають бути наявні такі документи:

- копія Рішення про створення музею Міністерства оборони України або копія Рішення про створення музейного утворення командира (начальника) військового навчального закладу;
- акт приймання музею (музейного утворення), підписаний членами комісії та затверджений командиром (начальником), у підпорядкуванні якого перебуває музей;
- копія наказу про відкриття музею (музейного утворення) командира (начальника), у підпорядкуванні якого перебуває музей;
- наукова концепція музею (музейного утворення);
- тематико-експозиційний план;
- доповнення до тематико-експозиційного плану;
- книга надходжень основного фонду;
- книга надходжень науково-допоміжного фонду;
- інша фондово-облікова документація;
- історична довідка музею (музейного утворення);
- паспорт музею;
- плани роботи музею (музейного утворення);
- документи, які розробляють і ведуть відділи (служби) музею (музейного утворення) та його дорадчих органів (Міністерство оборони України, 2018).

За рішенням командира (начальника), у підпорядкуванні якого перебуває музей (музейне утворення), може також бути заведена книга почесних відвідувачів і книга відгуків.

Після отримання Рішення про створення музею від Міністерства оборони України та за наявності всіх необхідних документів, за умови виконання всіх передумов начальник військового навчального закладу, у підпорядкуванні якого перебуває музей (музейне утворення), видає наказ про відкриття музею. Після виходу наказу керівник військового навчального закладу ознайомлює працівників зі змістом документа.

Безпосередню діяльність музею (музейного утворення) організовує керівник музею, який у межах своїх функціональних обов'язків забезпечує виконання вимог Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів.

Згідно з Положенням про організацію діяльності військових музеїв, музеїв (кімнат) бойових традицій у Збройних Силах України державна реєстрація військових музеїв здійснюється відповідно до законодавства (Міністерство оборони України, 2018).

Музейні утворення, що перебувають у складі військових навчальних закладів, які належать до сфери управління Міністерства оборони України, державній ре-

естрації не підлягають. Порядок обліку визначає Головне управління морально-психологічного забезпечення Збройних сил України.

У разі ліквідації військового навчального закладу, при якому діє музейне утворення, а також музею командири (начальники) за погодженням з Департаментом військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України передають зібрання, колекції та окремі музейні предмети до Національного військово-історичного музею України.

Висновки

Процедура створення та реєстрації музею (кімнати бойових традицій) нині є складною, бюрократизованою і заплутаною. Розібратися у масиві документів, які потрібно мати для започаткування роботи музею при військовому навчальному закладі, може тільки досвідчений працівник. Окрім того, музеї при військових навчальних закладах мають одночасно керуватися несумісними або повторюваними директивами щонайменше трьох різних міністерств, а в деяких питаннях реєстрації та обліку такого типу музеїв взагалі наявні незаповнені жодними нормативно-правовими актами законодавчі прогалини. Перед створенням безпосередньо штатної одиниці «музею» має бути проведена робота з вивчення, інвентаризації, атрибуції, систематизації наявної збірки, розроблена концепція та ТЕП, але в жодних документах не пояснено, хто і на яких засадах має виконувати таку важливу й вузькопрофільну роботу в межах військового навчального закладу. У таких умовах військові заклади зазвичай залишають предмети з колекцій, які в них є, у стані складів і клубів, бо процес ведення документації й обліку занадто складний.

Список посилань

- Верховна Рада України. (1995, 29 червня). *Закон України "Про музеї та музейну справу"* (№ 249/95-ВР). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр#Text>
- Верховна Рада України. (2000, 8 червня). *Закон України "Про охорону культурної спадщини"* (№ 1805-III). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
- Верховна Рада України. (2003а, 16 січня). *Господарський кодекс України* (№ 436-IV). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
- Верховна Рада України. (2003б, 16 січня). *Цивільний кодекс України* (№ 435-IV). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
- Верховна Рада України. (2010, 14 грудня). *Закон України "Про культуру"* (№ 2778-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
- Верховна Рада УРСР. (1971, 10 грудня). *Кодекс законів про Працю України* (№ 322-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
- Кабінет міністрів України. (2000, 20 липня). *Постанова "Про затвердження Положення про Музейний фонд України"* (№ 1147). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text>
- Міністерство внутрішніх справ України, & Міністерство культури і мистецтв України. (2004, 30 липня). *Наказ "Про затвердження Інструкції з організації охорони*

державних музеїв, історико-культурних заповідників, інших важливих об'єктів культури підрозділами Державної служби охорони при Міністерстві внутрішніх справ України" (№ 846/489). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1033-04#Text>

Міністерство внутрішніх справ України. (1998, 21 серпня). *Наказ "Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів"* (№ 622). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>

Міністерство внутрішніх справ України. (2014, 30 грудня). *Наказ "Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні"* (№ 1417). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text>

Міністерство культури і мистецтв України. (1998, 13 липня). *Наказ "Про затвердження Інструкції про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України"* (№ 325). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0496-98#Text>

Міністерство культури і мистецтв України. (2001, 25 жовтня). *Наказ "Про затвердження Порядку занесення унікальних пам'яток Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання"* (№ 653). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0144-02#Text>

Міністерство культури України. (2016а, 21 липня). *Наказ "Про затвердження Інструкції з музейного обліку, зберігання та використання пам'яток державної частини музейного фонду України"* (№ 580). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16#Text>

Міністерство культури України. (2016b, 9 вересня). *Наказ "Про затвердження Порядку обліку музейних предметів в електронній формі"* (№ 784). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1478-16#Text>

Міністерство оборони України. (2018, 17 липня). *Наказ "Про затвердження Положення про організацію діяльності військових музеїв, музеїв (кімнат) бойових традицій у Збройних Силах України"* (№ 343). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0343322-18#Text>

Міністерство оборони України. (2019, 10 липня). *Наказ "Про затвердження Інструкції з організації діяльності військових музеїв, музеїв (кімнат) бойових традицій у Збройних Силах України"* (№ 374). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0864-19#Text>

Міністерство фінансів України. (1999, 20 жовтня). *Наказ "Про затвердження Інструкції про здійснення державного експертно-пробірного контролю за якістю ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів"* (№ 244). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0874-99#Text>

Міністерство фінансів України. (2014, 2 вересня). *Наказ "Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань"* (№ 879). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

References

- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2000, July 20). *Postanova "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Muzeinyi fond Ukrainy"* [Resolution "On Approval of the Regulations on the Museum Fund of Ukraine"] (№ 1147). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
- Ministry of Culture and Arts of Ukraine. (1998, July 13). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vyznachennia otsinочноi ta strakhovoi vartosti pamiatok Muzeinoho fondu Ukrainy"* [Order "On Approval of the Instruction on the Procedure for Determining the Appraisal and Insurance Value of Monuments of the Museum Fund of Ukraine"] (№ 325). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0496-98#Text> [in Ukrainian].
- Ministry of Culture and Arts of Ukraine. (2001, October 25). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Poriadku zanesennia unikalnykh pamiatok Muzeinoho fondu Ukrainy do Derzhavnoho reiestru natsionalnoho kulturnoho nadbannia"* [Order "On Approval of the Procedure for Entering Unique Monuments of the Museum Fund of Ukraine in the State Register of National Cultural Heritage"] (№ 653). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0144-02#Text> [in Ukrainian].
- Ministry of Culture of Ukraine. (2016, July 21). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Instruksii z muzeinoho obliku, zberihannia ta vykorystannia pam'iatok derzhavnoi chastyny muzeinoho fondu Ukrainy"* [Order "On Approval of the Instruction on Museum Accounting, Storage and Use of Monuments of the State Part of the Museum Fund of Ukraine"] (№ 580). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16#Text> [in Ukrainian].
- Ministry of Culture of Ukraine. (2016, September 9). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Poriadku obliku muzeinykh predmetiv v elektronni formi"* [Order "On Approval of the Procedure for Registration of Museum Objects in Electronic Form"] (№ 784). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1478-16#Text> [in Ukrainian].
- Ministry of Defence of Ukraine. (2018, July 17). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu diialnosti viiskovykh muzeiv, muzeiv (kimnat) boiovykh tradytsii u Zbroinykh Sylakh Ukrainy"* [Order "On Approval of the Regulations on the Organization of Military Museums, Museums (Rooms) of Military Traditions in the Armed Forces of Ukraine"] (№ 343). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0343322-18#Text> [in Ukrainian].
- Ministry of Defence of Ukraine. (2019, July 10). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu diialnosti viiskovykh muzeiv, muzeiv (kimnat) boiovykh tradytsii u Zbroinykh Sylakh Ukrainy"* [Order "On Approval of the Instruction on the Organization of Military Museums, Museums (Rooms) of Military Traditions in the Armed Forces of Ukraine"] (№ 374). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0864-19#Text> [in Ukrainian].
- Ministry of Finance of Ukraine. (1999, October 20). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Instruksii pro zdiisnennia derzhavnoho ekspertno-probirnoho kontroliu za yakistiu yuvelirnykh ta pobutovykh vyrobiv z dorohotsinnykh metaliv"* [Order "On Approval of the Instruction on the Implementation of the State Expert-Test Control Over the Quality of Jewelry and Household Products Made of precious Metals"] (№ 244). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0874-99#Text> [in Ukrainian].
- Ministry of Finance of Ukraine. (2014, September 2). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro inventaryzatsiiu aktyviv ta zoboviazan"* [Order "On Approval of the Regulations on Inventory of Assets and Liabilities"] (№ 879). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> [in Ukrainian].

- Ministry of Internal Affairs of Ukraine, & Ministry of Culture and Arts of Ukraine. (2004, July 30). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii okhorony derzhavnykh muzei, istoryko-kulturnykh zapovidnykiv, inshykh vazhlyvykh obektiv kultury pidrozdilamy Derzhavnoi sluzhby okhorony pry Ministerstvi vnutrishnikh sprav Ukrainy"* [Order "On Approval of the Instruction on the Organization of Protection of State Museums, Historical and Cultural Reserves, other Important Cultural Objects by Units of the State Security Service under the Ministry of Internal Affairs of Ukraine"] (№ 846/489). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1033-04#Text> [in Ukrainian].
- Ministry of Internal Affairs of Ukraine. (1998, August 21). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vyhotovlennia, prydbannia, zberihannia, obliku, perevezennia ta vykorystannia vohnepalnoi, pnevmatychnoi, kholodnoi i okholoshchenoi zbroi, prystroiv vitchyznianoho vyrobnytstva dlia vidstrilu patroniv, sporiadzhennykh humovymy chy analohichnymy za svoimy vlastyvostiamy metalnymy snariadamy nesmertelnoi dii, ta patroniv do nykh, a takozh boieprypasiv do zbroi, osnovnykh chastyn zbroi ta vybukhovykh materialiv"* [Order "On Approval of the Instruction on the Procedure for Manufacture, Purchase, Storage, Accounting, Transportation and Use of Firearms, Pneumatics, Cold and Cold Weapons, Devices of Domestic Production for Shooting Ammunition Equipped with Rubber or Similar Properties, Non-Lethal Metal Shells, and Ammunition, as Well as Ammunition for Weapons, Main Parts of Weapons and Explosives"] (№ 622). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> [in Ukrainian].
- Ministry of Internal Affairs of Ukraine. (2014, December 30). *Nakaz "Pro zatverdzhennia Pravyi pozhezhnoi bezpeky v Ukraini"* [Order "On Approval of the Rules of Fire Safety in Ukraine"] (№ 1417). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of the USSR. (1971, December 10). *The Labor Code of Ukraine* (№ 322-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. (1995, June 29). *Law of Ukraine "On Museums and Museum Business"* (№ 249/95-VR). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр#Text> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. (2000, June 8). *Law of Ukraine "On Protection of Cultural Heritage"* (№ 1805-III). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. (2003, January 16). *The Civil Code of Ukraine* (№ 435-IV). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. (2003, January 16). *The Commercial Code of Ukraine* (№ 436-IV). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. (2010, December 14). *Law of Ukraine "On Culture"* (№ 2778-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> [in Ukrainian].

**GENERAL PRINCIPLES OF A MUSEUM (MUSEUM FORMATION)
ESTABLISHMENT AT A MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTION****Vira Kotkova^{1a}, Inna Prokhatska^{2a}**¹ Junior Research Fellow;

e-mail: postoronnim.vk@gmail.com; ORCID: 0000-0001-6352-2488

² Junior Research Fellow;

e-mail: prokhatska.i@gmail.com; ORCID: 0000-0003-2472-8293

^a National Museum of Folk Architecture and Life of Ukraine, Kyiv, Ukraine**Abstract**

The purpose of the article is to systematize and streamline the current legislation to simplify the algorithm for collecting and compiling a package of documents in order to establish and register a museum (museum formation) at a military educational institution. **The scientific novelty** lies in the fact that an attempt has been made to systematize and streamline the process of forming museum formation, as well as to harmonize and generalize the current legislative requirements for this process. **Conclusions.** A study of the legislation and regulatory framework for the establishment, operation and registration of museums at military educational institutions showed a complex and confusing system of regulatory legal acts, often requiring duplication of certain actions, and sometimes mutually exclusive, which complicates the procedure for creating a museum at a military educational institution. Systematization of regulatory requirements, structuring them in the order of implementation, as well as the classification and inventory of the collection items directly requires a specialist with the appropriate professional skills, abilities and motivation, otherwise, the assembly remains in the status of a storage.

Keywords: museum; museum education; military educational institution; creation; start-up; procedure

ОБЩИЕ ПРИНЦИПЫ СОЗДАНИЯ ВОЕННОГО МУЗЕЯ (МУЗЕЙНОГО ОБРАЗОВАНИЯ) ПРИ ВОЕННОМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

Вера Коткова^{1а}, Инна Прохачкая^{2а}

¹ Младший научный сотрудник;

e-mail: postoronnim.vk@gmail.com; ORCID: 0000-0001-6352-2488

² Младший научный сотрудник;

e-mail: prokhatska.i@gmail.com; ORCID: 0000-0003-2472-8293

^а Национальный музей народной архитектуры и быта Украины, Киев, Украина

Аннотация

Цель статьи – систематизировать и упорядочить действующее законодательство для упрощения алгоритма сбора и составления пакета документов с целью создания и регистрации музея (музейного образования) при военном учебном заведении. **Научная новизна** заключается в том, что предпринята попытка систематизировать и упорядочить процесс формирования музейного образования, а также согласовать и обобщить действующие законодательные требования к данному процессу. **Выводы.** Исследование законодательства и нормативно-правовой базы по созданию, функционированию и учету музеев при военных учебных заведениях показало сложную и запутанную систему нормативно-правовых актов, часто требующих дублирования определенных действий, а иногда взаимоисключающих, что усложняет процедуру создания музея при военном учебном заведении. Систематизация нормативных требований, структурирование их в порядке выполнения, а также классификация и инвентаризация непосредственно предметов коллекции требуют наличия специалиста с соответствующими профессиональными навыками, способностями и мотивацией, иначе сборка остается в статусе склада.

Ключевые слова: музей; музейное образование; военное учебное заведение; создание; запуск; процедура

